Examen VMBO-GL en TL

2019

tijdvak 1
dinsdag 21 mei
13.30 - 15.30 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 40 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 66 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

GT-0600-a-19-1-o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Open vragen
Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Zelfportretten

De beroemde zeventiende-eeuwse Nederlandse schilder Rembrandt van Rijn maakte veel zelfportretten.

Op afbeelding 1 zie je een zelfportret dat hij schilderde rond 1635.

2p **1** *Bekijk afbeelding 1.*
Met dit portret wilde Rembrandt laten zien dat hij een succesvolle en goede schilder was.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waaraan je kan zien dat hij succesvol was.

1p **2** *Bekijk afbeelding 1.*
Rembrandt schilderde dit portret realistisch.
→ Noem een voorbeeld van het aspect **licht** waaraan je dat kan zien.

1p **3** *Bekijk afbeelding 1.*
Rembrandt schilderde dit portret realistisch.
→ Noem een voorbeeld van het aspect **textuur** waaraan je dat kan zien.

1p **4** *Bekijk afbeelding 1.*
Je zou kunnen stellen dat dit zelfportret een
A religieuze functie heeft.
B toegepaste functie heeft.
C wervende functie heeft.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Rembrandt maakte naast schilderijen ook veel etsen.
Op figuur 1, 2 en 3 zie je er drie, alle zelfportretten, gemaakt rond 1631.
De zelfportretten zijn afgebeeld op ongeveer ware grootte.

figuur 1

figuur 2

figuur 3

2p **5** *Bekijk figuur 1, 2 en 3.*
Met deze etsen deed Rembrandt onderzoek naar het maken van portretten.
→ Noem twee aspecten die Rembrandt onderzocht met deze etsen.

figuur 4 is een detail van figuur 2

1p **6** *Bekijk figuur 2 en 4.*
Het suggereren van plasticiteit in een schilderij is anders dan in een ets.
→ Beschrijf hoe Rembrandt plasticiteit suggereert in deze ets.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

2p **7** *Bekijk afbeelding 1.*
Schilders maken vaak een zelfportret.
→ Noem twee redenen die het aantrekkelijk maken voor een schilder om zichzelf en niet een ander model te schilderen.

De Oostenrijkse kunstenaar Egon Schiele maakte ruim 100 zelfportretten.
Op afbeelding 2 zie je een zelfportret uit 1912.

2p **8** *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*
Het portret van Schiele verschilt van het portret van Rembrandt.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waarin de portretten verschillen. Doe het zo:

Rembrandt	Schiele

1p **9** *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*
De hanteringswijze van beide schilders is verschillend.
→ Beschrijf de hanteringswijze van Rembrandt.

1p **10** *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*
→ Beschrijf de hanteringswijze van Schiele.

1p **11** *Bekijk afbeelding 2.*
In dit zelfportret van Schiele ligt de nadruk op
A expressie.
B harmonie.
C naturalisme.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

De Amerikaanse fotograaf Cindy Sherman werd bekend met foto's die ze van zichzelf maakte.

Op afbeelding 3 en 4 zie je foto's die zij maakte in 2008 en in 2000.
Figuur 5 is een portretfoto van Sherman gemaakt door Mark Seliger.

figuur 5

2p **12** *Bekijk afbeelding 3.*
Sherman fotografeert zichzelf als een rijke dame.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waardoor de dame rijk lijkt te zijn.

2p **13** *Bekijk afbeelding 4 en figuur 5.*
Op deze foto fotografeert Sherman zich als weer een andere vrouw.
→ Noem twee handelingen die Sherman moet doen om zichzelf te veranderen in deze vrouw.

1p **14** *Bekijk figuur 5 en afbeelding 3 en 4.*
Sherman noemt de foto's die zij van zichzelf maakt geen zelfportretten.
→ Leg uit waarom Sherman deze foto's geen zelfportretten noemt.

Sherman heeft gezegd: "We zijn allemaal het product van wat we willen laten zien aan de buitenwereld, zelfs mensen die denken dat ze daar weinig tijd aan besteden."

1p **15** *Bekijk afbeelding 1 t/m 4.*
Rembrandt verbeeldt in zijn zelfportret zijn succes.
Schiele en Sherman verbeelden in hun portretten iets anders.
→ Leg uit wat Schiele verbeeldt in zijn zelfportret.

1p **16** *Bekijk afbeelding 3 en 4.*
→ Leg uit wat Sherman verbeeldt in haar portretten.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Het tweede gebouw van links op afbeelding 5 is het nieuwe deel voor het stadhuis van Deventer. Het werd ontworpen door het architectenbureau Neutelings Riedijk en ging in 2016 open.

Een van de uitgangspunten voor het ontwerp was dat het aansluit bij de identiteit van de historische binnenstad.

3p **17** *Bekijk afbeelding 5.*
→ Noem drie kenmerken van het stadhuis waardoor het aansluit bij de naastgelegen gebouwen.

2p **18** *Bekijk afbeelding 5.*
Er zijn ook verschillen tussen het stadhuis en de naastgelegen gebouwen.
→ Noem twee van die verschillen. Doe het zo:

nieuwe deel stadhuis	naastgelegen gebouwen

De Nederlandse kunstenaar Loes ten Anscher kreeg de opdracht een kunstwerk te maken als invulling van de houten kozijnen van het gebouw: het *Deventer Raamwerk*.

Ten Anscher trok langs alle wijken van de stad en haalde bij 2264 willekeurig gekozen inwoners een vinger- of teenafdruk op. De afdrukken verwerkte zij tot aluminium raamwerken, die aan de buitenkant, in de kozijnen en voor het glas geplaatst werden.

Op afbeelding 6 en 7 zie je details van het *Deventer Raamwerk*.
Op afbeelding 8 zie je enkele foto's van het maakproces van het *Deventer Raamwerk.*

2p **19** *Bekijk afbeelding 5 t/m 7.*
Ten Anscher ontwierp het *Deventer Raamwerk* speciaal voor het stadhuis.
→ Geef voor onderstaande zinnen aan of ze juist of onjuist zijn.
1 De open vormen van de raamwerken zorgen voor een speelse lichtval.
2 De elkaar overlappende raamwerken zorgen voor schaduwwerking.
3 De voorstelling van elk raamwerk heeft een geometrisch karakter.

Doe het zo: Neem de nummers van de zinnen over op je antwoordblad en zet het juiste antwoord erachter.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

1p **20** *Bekijk afbeelding 8.*
Voor het maken van het *Deventer Raamwerk* moest een aantal stappen worden doorlopen. Op afbeelding 8 zie je enkele stappen van het proces in willekeurige volgorde.
→ Zet de letters van de stappen in de juiste volgorde op je antwoordblad.

1p **21** Geef een argument waarom Ten Anscher vinger- en teenafdrukken koos om in het kunstwerk te verwerken.

Veel inwoners van Deventer waren negatief over de bouw van dit stadhuis. Een doel van Ten Anscher was om de inwoners positief over het nieuwe stadhuis te laten denken.

Op afbeelding 9 zie je de metalen plaatjes die alle deelnemers aan het project kregen. Op elk plaatje staat het nummer van hun 'eigen' raamwerk.

1p **22** *Bekijk afbeelding 9.*
→ Leg de functie van het metalen plaatje uit.

2p **23** De werkplaats van Ten Anscher bevond zich in een winkelpand midden in de binnenstad van Deventer.
→ Geef twee mogelijke argumenten die Ten Anscher hiervoor had.

2p **24** *Bekijk afbeelding 5, 6 en 7.*
De meningen over het nieuwe stadhuis zijn nu veel positiever dan vóór de bouw.
→ Geef twee mogelijke redenen waarom de meningen over het stadhuis nu positief zijn.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

De kunstenaar Do Ho Suh groeide op in Zuid-Korea en emigreerde na zijn militaire dienst naar Amerika. De verschillen tussen de Zuid-Koreaanse en de westerse cultuur inspireren hem in zijn werk. Op afbeelding 10 zie je *Paratrooper-I* uit 2003. Afbeelding 11 is een detail van het kunstwerk.

Een paratroeper is een militaire parachutist die vecht in een voor hem onbekende omgeving.

2p **25** *Bekijk afbeelding 10 en 11.*
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** die de indruk wekken dat de paratroeper net geland is.

1p **26** *Bekijk afbeelding 10 en 11.*
De houding van de paratroeper is
A dynamisch.
B geometrisch.
C statisch.

Op afbeelding 12 zie je een ander detail van *Paratrooper-I*: een linnen doek waarop 3000 namen van Suhs familie en vrienden zijn geborduurd.

2p **27** *Bekijk afbeelding 10, 11 en 12.*
In het kunstwerk wordt verwezen naar een parachute.
→ Noem twee kenmerken van het linnen doek waarmee wordt verwezen naar een parachute.

1p **28** *Bekijk afbeelding 10, 11 en 12.*
Je zou kunnen stellen dat het kunstwerk de rol van Suhs familie bij zijn emigratie verbeeldt.
→ Leg deze stelling uit aan de hand van het kunstwerk.

1p **29** *Bekijk afbeelding 10 en 11.*
Het kunstwerk *Paratrooper-I* heeft voornamelijk een
A ironisch karakter.
B realistisch karakter.
C symbolisch karakter.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

In Zuid-Korea moeten alle jongens het leger in. Suhs ervaring in het leger inspireerde hem in 2005 tot het maken van *Some/One*. Je ziet dit werk op afbeelding 13 en figuur 6. Afbeelding 15 is een detail van het kunstwerk.

Some/One zou je als één woord kunnen lezen (someone = iemand), maar ook als twee woorden (some = meerderen en one = één).

Op afbeelding 14 zie je een traditioneel harnas zoals dat vroeger werd gedragen door Koreaanse soldaten.

figuur 6

3p **30** *Bekijk afbeelding 13 en figuur 6.*
Some/One straalt macht uit.
→ Noem drie kenmerken van *Some/One* die macht uitstralen.

2p **31** *Bekijk afbeelding 13, 14 en 15 en figuur 6.*
Some/One lijkt op het Koreaanse harnas.
→ Leg aan de hand van de **kleur** en de **structuur** uit dat *Some/One* op een traditioneel Koreaans harnas lijkt.

2p **32** *Bekijk afbeelding 13 en figuur 6.*
Je kunt het kunstwerk, dat van binnen bekleed is met spiegels, binnen gaan.
→ Beschrijf twee effecten van het kunstwerk op de beschouwer wanneer die zich in het kunstwerk bevindt.

2p **33** *Bekijk afbeelding 13 en 15.*
Als soldaat ben je een klein onderdeel van één groot leger.
→ Leg uit dat Suh in *Some/One* zowel de eenheid van een groot leger als de identiteit van ieder individu laat zien.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Klederdracht op de catwalk

De Spaanse schilder Pablo Picasso was in 1905 op vakantie in Nederland en raakte geïnspireerd door vrouwen in klederdracht. Hij schilderde *Les trois Hollandaises* (Drie Nederlandse meisjes), dat je ziet op afbeelding 16.

Op figuur 7 en 8 zie je foto's van Nederlandse meisjes in klederdracht rond 1900. Op de schouders van de vrouw op de rechterfoto ligt een juk waarmee ze emmers draagt.

figuur 7

figuur 8

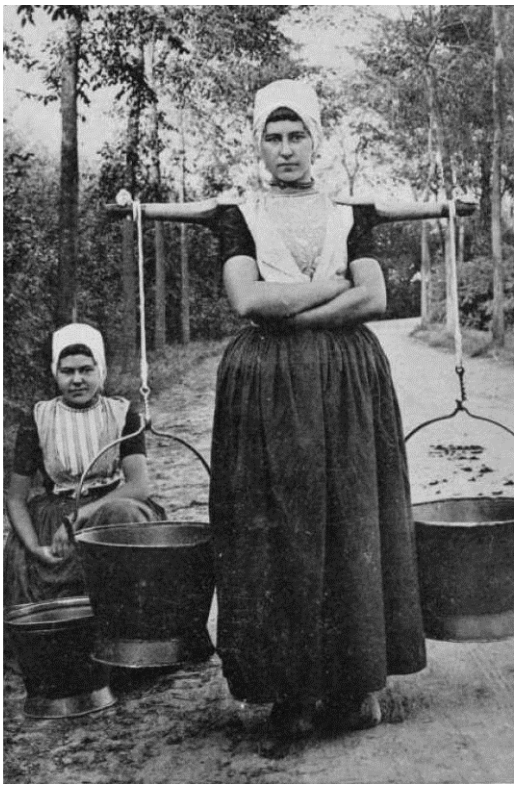

3p **34** *Bekijk afbeelding 16 en figuur 7 en 8.*
De vrouwen op het schilderij van Picasso dragen kleding die lijkt op de klederdracht van de meisjes op beide foto's.
→ Noem drie aspecten van de klederdracht op de foto's die overeenkomen met de kleding van de vrouwen op het schilderij.

Ook de Nederlandse ontwerpers Viktor Horsting en Rolf Snoeren lieten zich inspireren door klederdrachten voor hun herfst-wintercollectie 2007. Op afbeelding 17 en 18 zie je ontwerpen uit deze collectie van hun wereldberoemde modehuis Viktor & Rolf. Ontwerpen van hen zijn spraakmakend en worden getoond in vele musea.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

2p **35** *Bekijk afbeelding 17 en 18 en figuur 7 en 8.*
Ondanks overeenkomsten, zoals bijvoorbeeld klompen zijn er ook verschillen tussen de ontwerpen van Viktor & Rolf en de klederdracht.
→ Noem twee van deze verschillen. Doe het zo:

ontwerpen Viktor & Rolf	klederdracht

Op afbeelding 19 zie je een paar traditionele klompen en op afbeelding 20 klompen die Viktor & Rolf ontwierpen voor deze collectie.

2p **36** *Bekijk afbeelding 19 en 20.*
→ Noem twee voorbeelden waarin de klompen van Viktor & Rolf verschillen van traditionele klompen.

1p **37** *Bekijk afbeelding 20.*
Je zou kunnen zeggen dat de ontwerpers de klomp gebruiken om de identiteit van hun merk Viktor & Rolf te versterken.
→ Leg deze bewering uit.

Viktor & Rolf proberen de grenzen in de modewereld te verschuiven, onder andere door spraakmakende modeshows.
Op afbeelding 17, 18 en 21 zie je foto's van hun modeshow in Parijs waar de modellen met een bijzondere constructie op hun schouders liepen.

2p **38** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 21.*
Aan de constructies op de schouders van de modellen hangen lampen.
→ Noem nog twee mogelijke redenen die Viktor & Rolf hebben om de constructies te gebruiken in deze modeshow.

2p **39** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 21.*
Deze modeshow was best zwaar voor de modellen.
→ Noem twee aspecten van deze show die zwaar kunnen zijn voor de modellen.

2p **40** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 21.*
Je kan Viktor & Rolf zowel modeontwerpers als kunstenaars noemen.
→ Geef voor beide een argument.

Bronvermelding
Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.